

Neuvonta- ja valvontaosasto

8.10.1998

Työeläkelaitoksille

TYÖSUHDETIETOJEN SELVITTÄMISVELVOLLISUUS ELÄKELAITOKSISSA (TEL 10 a §)

1

Yleistä

Työsuhtetietojen selvittämismääräaikaa koskeva aikaraja on lyhentynyt kymmenestä vuodesta viideksi vuodeksi 1.1.1997 voimaan tulleella TEL 10 a §:n 1 momentin lainmuutoksella. Muutoin lainkohta on säilynyt ennallaan. Viittaussäännösten perusteella muutos koskee myös LEL:ia ja TaEL:ia. Samoin muutos koskee merimieseläkelakia MEL 17 a §:ään tehdyn muutoksen vuoksi.

Eläketurvakeskus on yleiskirjeellään 38/90 antanut ohjeet 1.1.1991 voimaan tulleen työsuhtetietojen sitovuutta koskevan TEL 10 a §:n johdosta. Vuoden 1997 alusta voimaan tulleesta selvittämisajasta ja voimaantuloa koskevasta lainmuutoksesta on kerrottu yleiskirjeessä A 43/96. Yleiskirjeissä on ohjeet eläkelaitoksille työsuhteita koskevan selvittelyn hoitamiseksi.

Koska uudella viiden vuoden ajalla alkaa olla merkitystä vakuuttamisessa, annetaan tässä yleiskirjeessä tarkennetut ohjeet työsuhtetietojen selvittämismenettelystä käytännössä. Uuden käytännön kannalta merkityksellisiä lainmuutoksen voimaantulosäännöksiä selvitetään yleiskirjeen lopussa. Edellä mainitut yleiskirjeet jäävät edelleen voimaan soveltuvin osin.

Liitteenä on esimerkkejä.

2

Määräaika

TEL 10 a §:n 1 momentin mukaan eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvittävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien tietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perustana olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys.

Jos työntekijän vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on jo kulunut useita vuosia, on työntekijän määräajassa esitettävä

Neuvonta- ja valvontaosasto

8.10.1998

vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys. Tämä määräaika oli ajalla 1.1.1991-31.12.1996 kymmenen vuotta. Aika lyheni viideksi vuodeksi 1.1.1997 alkaen. Näin ollen työntekijän on 1.1.1997 lukien esitettävä vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys, jos työsuhteen päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta. Lisäksi eläkelaitoksen selvittämismääräyksen voimassaolo voi vaikuttaa ajankohta, jolloin työntekijä on 31.12.1996 jälkeen saanut eläkeotteen. Näitä tilanteita käsitellään yleiskirjeen kohdassa 6.

Lainmuutoksen johdosta työntekijän näyttövelvollisuus työsuhteen olemassaolosta on käytännössä kasvanut, koska työntekijän on hankittava työsuhdetiedot suhteellisen pian työsuhteen päättymisen jälkeen. Vastaavasti lainmuutos vähentää eläkelaitoksen selvittelytyötä, koska työntekijän näyttövelvollisuus alkaa aikaisemmasta ajankohdasta kuin ennen.

3

Peruste määräajan lyhentämiseksi

Työsuhdetietojen oikeellisuus pitää työntekijän eläketurvan takaamiseksi selvittää mahdollisimman pian työsuhteen päätyttyä, jolloin työsuhdetta koskevia tarkistustietoja on vielä saatavissa eri tietolähteistä. Lainmuutoksella pyritään siihen, että työntekijät tarkastaisivat työeläketurvansa pian työsuhteen päätyttyä ja hoitaisivat havaitsemansa puutteet heti kuntoon. Työntekijälle annetaan osavastuuta työsuhteen oikeasta ja ajoissa tapahtuvasta rekisteröimisestä.

Työnantaja perii työntekijältä nykyisin työeläkemaksuna työntekijän eläkemaksun. Senkin vuoksi on tärkeää, että työntekijä tarkastaa pian työsuhteen päätyttyä, että työnantaja on vakuuttanut hänet asianmukaisesti. Lisäksi työeläketurvan rahoituksen vuoksi on tärkeää, että kaikista eläkettä kartuttavista työsuhteista maksetaan vakuutusmaksut.

4

Alle viisi vuotta työsuhteen päättymisestä

Jos työsuhteen päättymisestä ennen selvittelyn vireille tuloa ei ole kulunut viittä vuotta, eläkelaitoksella on velvollisuus huolehtia eläkeoikeuden vaikuttavien työsuhdetietojen selvittämisestä. Tällöin eläkelaitos hankkii selvityksen oma-aloitteisesti eri tietolähteistä, jos työntekijältä itseltään ei saada selvittelyn yhteydessä tarpeellista näyttöä työsuhteesta.

Koska selvittelytapahtuma aikaistuu, eläkelaitoksella on nyt aikaisempaan verrattuna paremmat mahdollisuudet saada luotettavat tiedot työnantajalta ja työntekijältä sekä viranomaisilta.

Neuvonta- ja valvontaosasto

8.10.1998

5

Yli viisi vuotta työsuhteen päättymisestä

Jos työntekijän vaatimus koskee työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta, työntekijän pitää esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys. Näyttövelvollisuus työsuhteesta on tällöin työntekijällä.

Jos kuitenkin eläkelaitoksella on tai se pystyy vaivatta hankkimaan yli viisi vuotta ennen selvityspyynnön vireille tuloa päättyneestä työsuhdesta asian kannalta oleellista selvittelytietoa, on kohtuullista, että eläkelaitoskin tällöin käyttää tämän tiedon työsuhteen todentamiseen. Kuitenkaan eläkelaitoksen ei ole tarpeen tällöin ryhtyä laajoihin selvittelytoimiin, koska näyttövelvollisuus on siirretty työntekijälle.

6

Voimaantulosäännökset viiden vuoden määräajan osalta

Työsuhteen selvittelyä koskeva viiden vuoden aika on voimassa 1.1.1997 alkaen ja se koskee tapauksia, joissa työntekijän työsuhdeselvityspyyntö tulee vireille 31.12.1996 jälkeen.

Viiden vuoden ajan käyttöön otto riippuu myös rekisteriotteen lähettämisestä. Voimaantulosäännöksessä vaadittu eläkeotteen lähettäminen ensimmäisen kerran on tapahduttava lain voimassa ollessa eli 31.12.1996 jälkeen. Eläkeotteella tarkoitetaan tässä yhteydessä selaista otetta ETK:n rekisteristä, josta työntekijä on voinut havaita työsuhdepuutteen ensimmäisen kerran lain voimassa ollessa. Aikaisemmin saaduilla otteilla ei siis ole vaikutusta.

Työntekijä on siten voinut saada eläkeotteen ajalla 1.1.1991-31.12.1996, jolloin oli voimassa 10 vuoden määräaika säännös. Otteen saamisella ei ole määräaika säännösten soveltamisen kannalta merkitystä, ellei työntekijä ole tehnyt selvityspyyntöä eläkelaitokselle kyseisenä aikana (liite, esimerkki 1).

Jos työsuhdeselvittely tulee vireille ensimmäisen kerran 31.12.1996 jälkeen eikä työntekijä ole saanut lainkohdassa tarkoitettua ensimmäistä eläkeotetta 31.12.1996 jälkeen, eläkelaitoksen on tutkittava selvittelypyynnöt 31.12.2001 saakka ilman aikarajoituksia. Työsuhteen päättymisajankohdalla ei tällöin ole merkitystä (liite, esimerkki 2).

Viiden vuoden määräaika ei sovelleta sellaiseen työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on 31.12.1996 jälkeen saanut lainkohdassa tarkoitettua otetta ETK:n työsuhderekisteristä ensimmäisen kerran. Tällöin ei työsuhteen päättymisajankohdalla ole merkitystä.

Neuvonta- ja valvontaosasto

8.10.1998

Eläkelaitoksella on velvollisuus tutkia asia laajasti ilman määräaika-
joituksia (liite, esimerkki 3). Jos selvityspyyntö tulee vireille vasta sen
jälkeen kun kuusi kuukautta on jo kulunut otteen saamisesta, eläkelai-
tokset noudattavat viiden vuoden määräaika (liite, esimerkki 4).

Lainmuutos on täysin voimassa 1.1.2002. Tällöin kaikkiin 31.12.2001
jälkeen vireille tullessiin selvittelypyyntöihin sovelletaan viiden vuoden
määräaika. Eläkeotteen saamisella ei tällöin ole enää merkitystä (liite,
esimerkki 5).

Työntekijän voidaan katsoa saaneen normaalitapauksessa tiedokseen
hänelle eläkelaitoksesta tai ETK:sta postitetun eläkeotteen. Eläkelai-
tokset ja ETK postittavat eläkeotteen työntekijälle kirjaamattomana.
Tästä syystä eläkelaitos ei voi vedota kuuden kuukauden määräaikaan
tapauksissa, joissa työntekijä kiistää saaneensa otteen tai muutoin on
epäselvää onko ote mennyt perille.

7

Aikaisempaa kymmenen vuoden määräaika koskevat voimaantulosäännökset

Ennen 1.1.1997 voimassa ollutta TEL 10 a §:n 10 vuoden määräajan
voimaantulosäännöksiä on selostettu yleiskirjeessä 38/90. Nämä sään-
nökset olivat periaatteiltaan samanlaiset kuin viiden vuoden määräaika
koskevat säännökset. Aikaisempien säännösten soveltaminen edellytti,
että selvityspyyntö oli tullut vireille ajalla 1.1.1991-31.12.1996.

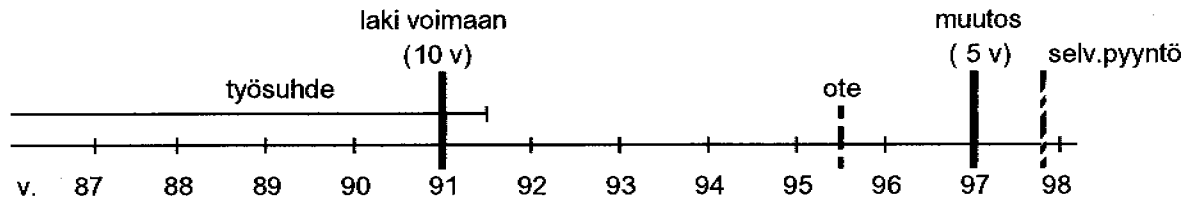
ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen
Markku Sirviö

LIITTEENÄ

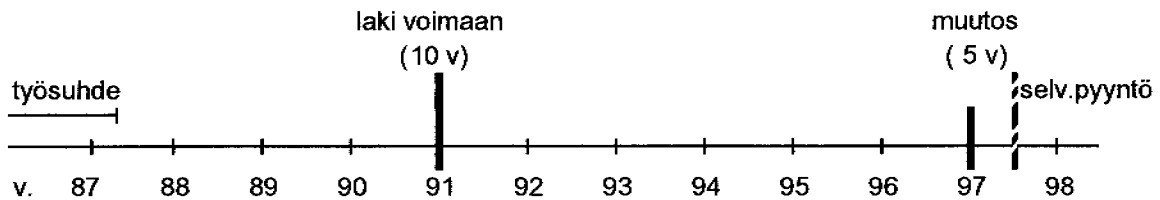
Esimerkit 1-5

8.10.1998

Esimerkki 1

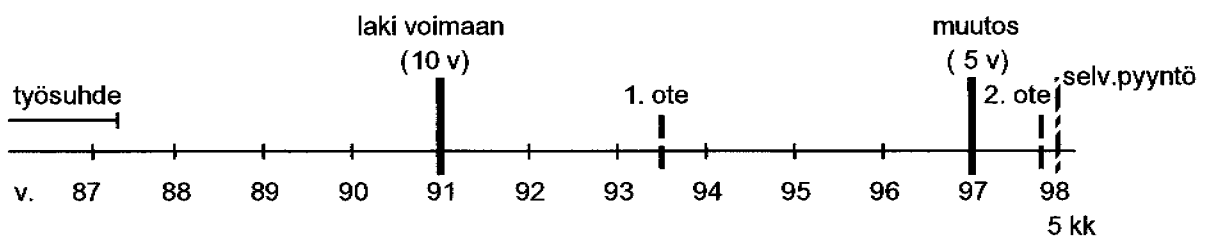
Eläkelaitos selvittää työsuhteen.

- Työsuhteen päättymisen ja selvityspyynnön välillä on yli 5 vuotta
- Työntekijä ei saanut lainkaan eläkeotetta 1.1.1997 voimaan tulleen lain aikana
- Työntekijän ennen 1.1.1997 saamalla eläkeotteella ei ole enää vaikutusta määräaikoihin

Esimerkki 2

Eläkelaitos selvittää työsuhteen.

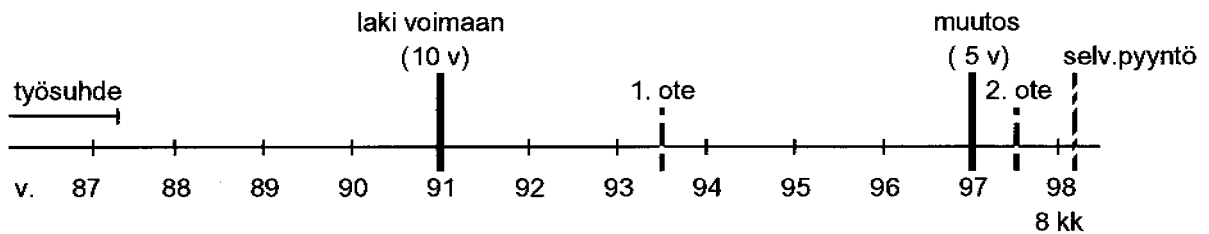
- Työsuhteen päättymisen ja selvityspyynnön välillä on yli 5 vuotta
- Työntekijä ei saanut lainkaan eläkeotetta

Esimerkki 3

Eläkelaitos selvittää työsuhteen

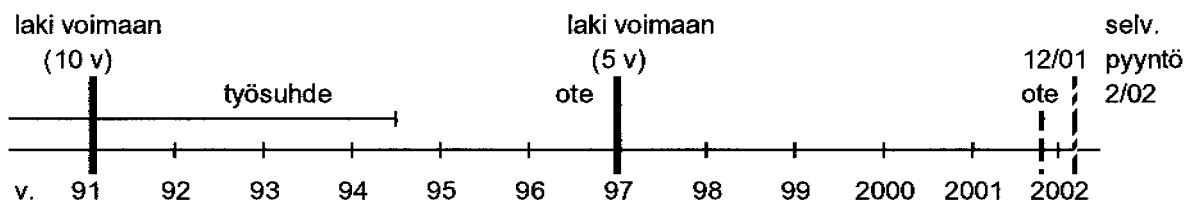
- Työsuhteen päättymisen ja selvityspyynnön välillä on yli 5 vuotta
- Selvityspyyntö tuli vireille alle 6 kuukauden kuluessa siitä, kun työntekijä sai ensimmäisen eläkeotteen 1.1.1997 voimaan tulleen lain aikana
- Työntekijän ennen 1.1.1997 saamalla eläkeotteella ei ole enää vaikutusta määräaikoihin

8.10.1998

Esimerkki 4

Eläkelaitos ei selvitä työsuhdetta, näyttövelvollisuus on työntekijällä.

- Työsuhteen päättymisen ja selvityspyynnön välillä on yli 5 vuotta
- Selvityspyyntö tuli vireille vasta yli 6 kk:n kuluttua siitä, kun työntekijä sai ensimmäisen eläkeotteen 1.1.1997 voimaan tulleen lain aikana
- Työntekijän ennen 1.1.1997 saamalla eläkeotteella ei ole enää vaikutusta määräaikoihin

Esimerkki 5

Eläkelaitos ei selvitä työsuhdetta, näyttövelvollisuus on työntekijällä.

- Työsuhteen päättymisen ja selvityspyynnön välillä on yli 5 vuotta
- Työntekijä sai eläkeotteen 1.1.1997 voimaan tulleen lain voimaantulosäännöksen soveltamisaikana (ennen 1.1.2002)
- Selvityspyynnön vireille tulon ja eläkeotteen saamisen välinen aika on alle 6 kk. Selvityspyyntö on tullut vireille vasta sen jälkeen kun laki on jo täysin voimassa (1.1.2002 alkaen voimassa). Eläkeotteen saamisen ja selvityspyynnön välisellä ajalla ei ole merkitystä.